

Bezieling

Extra's

Door procesmanagement als een kunde te benaderen, is het overdraagbaar en ontwikkelbaar. Daarom gebruik ik woorden als passie of inspiratie niet graag – ze maken van de kunde weer een kunst en dat was niet de bedoeling. Niettemin: wat maakt dat sommigen iets “extra's” brengen? Iets, waardoor ze unieke oplossingen mogelijk maken, de opdrachtgever speciaal om hun inzet vraagt of procesdeelnemers van meet af aan vertrouwen hebben dat het goed komt? Dat “extra's” is niet in een overdraagbare vaardigheid te stoppen – want dan konden we het allemaal leren en toepassen en dat is niet zo.

Haartje

Zie bijvoorbeeld op een heel ander vlak dat “extra's” in werking op twee tentoonstellingen in de Kunsthal in Rotterdam. De ene biedt een overzicht van het werk van fotograaf [Robert Mapplethorpe](#). Goed is te zien hoe hij razendsnel evolueert tot een technisch superieure fotograaf. Mapplethorpe verzekerde zich bovendien van de medewerking van vaklui die wisten hoe je een scene secuur belicht en een prent perfect afdruckt. Er ligt bij zijn modellen geen haartje verkeerd of het is zo bedoeld; vorm en licht in de bloemstillevens zijn tot in detail gecomponeerd. Het publiek doet een paar stappen terug, hoewel de platen bepaald niet groot zijn afgedrukt

Hyper

Ook te zien: een overzichtstentoonstelling van 50 jaar [hyperrealistische](#) schilderkunst. Natuurlijk hangt er een spiegelei van [Tjalf Sparnaay](#). Ook fraai: de bejaarde dame in geruite pantalon naast haar zeegroene Chrysler, een schilderij van [Robert Bechtle](#). En verbluffend virtuoos is de door [Rod Penner](#) geschilderde hoofdstraat van Fredericksburg, Texas. De hyperrealisten weten hun penseel zo vaardig te hanteren dat wat zij maken op het eerste gezicht eerder fotografisch dan schilderkunstig tot stand gebracht lijkt.

Reacties

Mapplethorpe en de tentoongestelde hyperrealisten roepen sterke reacties op. Bij de een doet men een stapje terug, bij de anderen staat het publiek er met de neus bovenop.

Ze hebben meer gemeen dan die uiteenlopende reacties doen vermoeden. Bij beiden is niets wat het lijkt. De hyperrealisten schilderen niet naar maar net naast het leven, waardoor je oog na de eerste verwondering over zo'n vertoon van technisch kunnen aan een beeld blijft plakken. Er is iets, maar wat? Eenzelfde vraag bij Mapplethorpe. Neem zijn bloemenfoto's, die niet alleen mooi, maar ook een beetje sinister zijn. Op een tentoonstellingsbord: "Zijn uiterst ordelijke composities staan onder visuele hoogspanning door een dreigende ondertoon van chaos".

Perfectie

Louter technische perfectie verveelt al snel. Het oog heeft iets extra's nodig: een rafelig randje waar het aan kan blijven hangen. Mapplethorpe en de tentoongestelde hyperrealisten verstaan de kunst om in hun perfecte vakmanschap een rafeltje aan te brengen en die tegenstelling samen te brengen in een werk dat daardoor mateloos boeit.

Tegenstelling

Draagvlak en draagkracht besloten we met elf tegenstellingen die we in procesmanagement veel tegenkomen. Bijvoorbeeld: Ben je onafhankelijk of partij? Ga je voor de inhoud of voor het proces? Voor de analyse of de actie? Het hanteren van tegenstellingen gaat terug op de klassieke deugdenethiek en mijn vluchtheuvel is niet "passie" of "inspiratie" maar het daar gebruikte begrip van *bezieling*: het bij elkaar brengen van de polen van een tegenstelling. Je kunt aan je vakmanschap iets toevoegen dat een ander niet heeft, door de manier waarop je die tegenstellingen bij elkaar brengt. Daar is dat "extra's" te vinden. Hoe, dat zal ieder voor zich moeten uitvinden, denk ik.

(300417)